Ivanka Pavlić

KRAĆI PREGLED DJELATNOSTI OMLADINE U DRIVENIKU (1941-1945.)

Pisati o djelatnosti omladine u Driveniku prvih godina rata moguće je samo na osnovi sjećanja pojedinih sudionika. Budući da se i ona ponekad više ili manje razlikuju bilo je teže doći do objektivnije istine.

Za period od 1943. do 1945. godine postoji nekoliko izvještaja Kotarskog i Okružnog komiteta SKOJ-a, međutim niti oni nisu dostatni za potpuniju sliku o djelatnosti omladine u Driveniku.

Upravo stoga ovaj će rad biti tek kratak i nedostatan prikaz djelatnosti mladih u razdoblju od 1941. do 1945. godine.

U prvim danima okupacije i početka NOB-a većih i značajnijih aktivnosti omladine u Driveniku nije bilo, međutim već krajem 1941. g. u partizane iz Drivenika, pored tri starija druga, odlazi i omladinac Stipica Domijan, što je svakako rezultat određenih aktivnosti kojima se utjecalo na omladinu i njihovo opredjeljenje za antifašistički pokret.

A kada je riječ o prvim aktivistima iz tog perioda, svakako treba istaći i Mariju Vunić - Sablić, koja dolazi u Drivenik u studenom 1941. godine, a koja je sa naprednom aktivnošću započela na Sušaku. Nastavlja s tom orijentacijom i ovdje, povezujući se najprije s Živkom Klarićem, a zatim i ostalim istomišljenicima.[1]

Već početkom 1942. godine uslijedio je i sastanak s Tomom Strizićem, kome su osim ostalih prisustvovali i omladinci. Sastanak je održan u Klarićima, u zaseoku Gaj, u kući Marije Klarić, a od omladinaca su bili prisutni Mate Domijan, Ivan Bakarčić, Darinka Brnčić, Živko Klarić i Marija Sablić. Tom prilikom Tomo Strizić je prisutnima objašnjavao značenje NOB-a, potrebu da se stvaraju organizacije neophodne za uspješno djelovanje i širu agitaciju u korist NOP-a, te pripremu omladine i ostalih sposobnih za odlazak u NOB-u.[2]

Ovaj sastanak je u svakom slučaju bio novi poticaj za razvitak NOP-a, jer su sudionici sastanka počeli djelovati u skladu sa zaključcima što su ih donijeli, ali i vlastitim mogućnostima, pa je ubrzo uslijedio odlazak većeg broja omladinaca u partizane, čime su pojedinci izbjegli obavezu da se odazovu već dobivenom pozivu za domobransku vojsku. Tada, a i nešto kasnije, u partizane odlaze: braća Drago i Ivan Šimić iz Šimića, Ivan Kuzmić iz Klarića, Mate Domijan iz Goričina, Ivan Bakarčić iz Čandrli, braća Vinko i Stanko Klarić iz Klarića, Stanko Petrinović iz Petrinovića, Mihica Domijan iz Klarića, braća Ivan i Andrej Knez iz Goričina, Ivan Klarić iz Klarića, Slavko Klarić iz Pirala, Plišić Mate iz Plišića, Ivan Klarić iz Klarića, Plišić Mate iz Plišića, Milan Šimić iz Šimića, Ivan Plišić iz Goričina, Marko Zgombić iz Domjani, braća Mate i Zvonko Jurčić iz Goričina i Drago Jerčinović iz Plišići.[3]

Koncem svibnja 1942. godine nakon određenih priprema osnovana je i prva SKOJevska organizacija u Driveniku, i to u selu Klarići, gdje je bio znatan broj napredne omladine, iako su organizacijom bili obuhvaćeni i omladinci iz drugih sela. Prema zapisu Marije Vunić tom prilikom u organizaciji su bili: Darinka Brnčić, Mira Plišić, Ružica Klarić, Živka Klarić, Ivan Petrinović, Ivan Jurišić i Marija Vunić, koja je ujedno bila i sekretar organizacije.[4]

Konstituiranju organizacije, navodno je prisustvovao i aktivist SKOJ-a drug Boris Marić, a prisutan je bio i omladinac Andrija Šubat iz Velog Dola - Križišće, koji je neposredno iza toga otišao u partizane. Mjesec dana kasnije u ovu organizaciju primljeni su novi članovi i to: Marija Klarić, Stjepan Klarić, Anka Plišić, Andrija Benić, Jura Klarić i Stipan Bruketa, svi iz Klarića.

Za razliku od navedenog sjećanja Marije Vunić, prema zapisu Ivana Zgombića, ova organizacija SKOJ-a osnovana je u rujnu 1942. godine kada i organizacija SKOJ-a za tzv. istočnu stranu Drivenika, odnosno sela Domijani, Jarčinovići, Plišići, Bačići, Benkovići i Cerovići. Prilikom konstituiranja organizacije SKOJ-a za istočnu stranu bio je prisutan i član KK KPH za Crikvenicu, drug Ljubo Marušić, a članovi organizacije su bili: Danko Bačić, Andre Grbčić, Vojko Cerović, Ivan Zgombić i Milan Jerčinović, koji je izabran i za sekretara organizacije. Međutim nedugo iza toga, otprilike za mjesec dana, umjesto Milana Jerčinovića za sekretara je imenovan Ivan Zgombić.[5]

Na osnovi raspoloživih dokumenata ovu dilemu nije za sada moguće razriješiti, ali prema usmenim kazivanjima pojedinih sudionika moguć je i zaključak da je jedna organizacija doista i osnovana u svibnju, kako to navodi marija Vunić, a druga u rujnu 1942. godine.

U svakom slučaju, aktivnost mladih bila je svestrana, a sastojala se od političkog djelovanja među ostalom omladinom do praktičnog rada koji se sastojao u prenošenju poruka i štampe, bacanju letaka, pisanju parola, rušenju telefonskih stupova, prikupljanju hrane, odjeće i oružja za borce, zatim osiguranju terena političkim radnicima koji su dolazili na ovaj teren ili se preko njega prebacivali na druga područja i sl. Uz sve to održavali su se i redovni sastanci na kojima se vršila kontrola izvršenih zadataka kao i postavljanje novih, a kad se god ukazala potreba mladi su pružali pomoć NOO-u ili AFŽ-u. Također treba istaći i vrlo važnu ulogu koju su odigrali pioniri, koji su gotovo uvježbano obavještavali o kretanju neprijatelja.

Organizacija je u početku svoje sastanke održavala u neposrednoj blizini sela, a ulaskom Marije i Stjepana Klarića u SKOJ, njihova je kuća postala stjecište kako za organizaciju tako i za drugove koji su dolazili na teren Drivenika. To je zaprvo bila kuća Jove Klarića (Tončakove) koja je u tu svrhu pregradila konobu i od jednog dijela napravila sklonište, koje se koristilo kroz čitavo vrijeme rata. Istovremeno se koristila i kuća Anke Plišić (Sokolove) gdje je također bio prihvat drugova s ostalih terena, zatim tu su se šivale kape, plele rukavice i čarape i sl.

Svakako treba napomenuti da je bilo i omladine koja nije bila u skojevskoj organizaciji, ali su pomagali u svakoj prilici kada je to bilo nužno. Među takvima svakako treba spomenuti Nadu Klarić i Nadu Plišić.

Početkom 1943. godine osnovan je KK SKOJ-a za Kreljevicu u prisutnosti druga Ivice Baretića, a u kući Jove Klarić. Tom prilikom Marija Vunić je kao član bila zadužena za rad na području Križišća i Jadranova. Vezu s Križišćem ubrzo je uspostavila uz pomoć Anke Plišić, zapravo u kratkom vremenu je osnovana i SKOJ-evska organizacija, međutim, odmah po uspostavljanju veze s Jadranovim, uslijedilo je hapšenje nekolicine skojevaca, članova NOO-a, majki boraca i dr., među kojima su bili i Marija Vunić, Anka Plišić i Ivan Zgombić.

Iz toga perioda, točnije od 16. III. 1943. godine postoji i izvještaj KK SKOJ-a Crikvenica u kome vezano za Drivenik stoji: „Omladina je borbena protiv okupatora narodnih izdajica ali, još nije sva obuhvaćena, na ovom sektoru ima kod starijih ljudi H.S.S.-ovaca koji rade u sporazumu sa Boričem, stoga postoji opasnost širenja propa-

gande H.S.S. među neobuhvaćenom omladinom. Rukovodstvo S.K.O.J.-a je dobro moći će se suprotstaviti toj propagandi." dok se za organizaciono stanje USAOJ-a navodi: „Još nije sva omladina obuhvaćena iako je sva antifašistički raspoložena, razlozi su ti što roditelji nisu svjesni današnje borbe i smisla nemaju za organizaciju omladine i time koče rad naše organizacije, na ovom sektoru imamo jedan rajonski odbor od 4 člana sa 4 selska odbora od 23 člana sa 46 obuhvaćene omladine."[6]

Izvještaja za period neposredno nakon kapitulacije Italije gotovo da i nema, međutim iz onih izvještaja s kraja 1943. i početka 1944. godine vidljivo je da je da se stanje po dolasku njemačke vojske znatno pogoršalo te da je rad gotovo potpuno prestao.

Tako npr. 3. XI 1943. g. čitamo u izvještaju: „U Driveniku je narod kao i omladina zastrašen. Organizaciono stanje - ništa.", a 6. II 1944. se navodi slijedeće: „Tamo je stanje lošije. Ima dosta dezertera. Narod nije neprijateljski raspoložen samo neće u borbu i da daje žrtve. Dezerteri govore o nepravdi i kako je u vojsci, da su bosi i gladni."[7]

Sličnih izvještaja ima dosta, ali već sredinom 1944. godine stanje je znatno bolje pa sad čitamo slijedeće: „Prije hapšenja drugova postojao je MK SKOJ-a od 4 člana i dvije skojevske grupe sa ukupno 9 članova. Sada je formirana 1 skojevska grupa od 5 članova dva druga i tri drugarice..... Organizacija USAOH-a je provedena na nov način, te su stvorena tri, a u formiranju je i četvrti seoski odbor. Skojevci su razdjeljeni po svim odborima, koji obuhvaćaju svu omladinu Drivenika cca 90 omladinaca i omladinki."[8]

Neposredno iza toga omladinci su proslavili i 1. Maj paleći krijesove, ispisujući parole, pucajući po njemačkim bunkerima i sl. S takvim aktivnostima nastavili su do kraja rata uz povremenu pojavu dezerterstva, izdaje, a ponekad je bilo i nesnalaženja samog rukovodstva. Međutim uz pomoć drugova iz Kotarskog komiteta problemi su uglavnom svladavani.

Tako je dočekan i kraj rata i toliko čekana sloboda, za koju je i najveći dio omladine Drivenika dao svoj doprinos.

Bilješke:

[1] Marija Vunić - Sablić, Omladina Drivenika u NOP-u i NOB-i od 1941. do 1943. god., sjećanje, u arhivi Muzejske zbirke NOB-e Crikvenica

[2] Isto

[3] Isto

[4] Isto

[5] Ivan Zgombić, Moj rad i organizacija SKOJ-a od 9 mj. 1942. do kapitulacije Italije, sjećanje, arhiva MZC

[6] Izvještaj KK SKOJA Crikvenica, od 16.III 1943, arhiva IHRPH-SKOJ - 25/2790

[7] Izvještaj KO USAOH-a od 3. XI 1943.g. arhiv IHRPH - USAOH - 40/422

[8] Izvještaj KK SKOJ-a Crikvenica od 23.IV 1944.g., arhiva IHRPH - SKOJ - 28/3071.